

УДК 338.45

JEL L10, L29, L69, M29, O29

DOI 10.33244/2617-5932.8.2021.62-74

В. В. Гурочкіна,*д-р екон. наук, доцент,
в.о. директора ННІ економіки,
оподаткування та митної справи
e-mail: viktoriov2005@ukr.net***ORCID ID 0000-0001-8869-0189;****С. В. Резнік,***здобувач ступеня доктора філософії,
Університет ДФС України,
м. Ірпінь, Україна**e-mail: sergey.reznik.19@gmail.com***ORCID ID 0000-0003-4917-5058**

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В ЕМЕРДЖЕНТНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Охарактеризовано значення концепції інноваційного розвитку промислових підприємств в контексті забезпечення економічної стабільності та сталого розвитку України, яке полягає у тому, що в рамках реалізації цієї концепції вбачаються ключові основи, перспективи та можливості досягнення високого рівня вітчизняної конкурентоспроможності для формування економіки інноваційного типу в умовах емерджентності при входженні у глобальну економічну систему. Окреслено коло питань, які потребують вдосконалення для цілей інноваційного розвитку промислових підприємств в емерджентних умовах на глобальному рівні. Оцінено фінансово-економічні показники іноземних промислових підприємств та виявлено ключову особливість їх зростання. Проаналізовано фінансово-економічні показники національних промислових підприємств та виявлено ключові проблеми в їх діяльності.

Ключові слова: емерджентність, економічна система, промислове підприємство, фінансово-економічні показники, інноваційний розвиток.

В. В. Гурочкіна, С. В. Резнік. Формирование системы инновационного развития промышленных предприятий в эмерджентной экономике

Охарактеризовано значение концепции инновационного развития промышленных предприятий в контексте обеспечения экономической стабильности и устойчивого развития Украины, заключающееся в том, что в рамках реализации данной концепции усматриваются ключевые основы, перспективы и возможности достижения высокого уровня отечественной конкурентоспособности для формирования экономики инновационного типа в условиях эмерджентности при вхождении в глобальную экономическую систему. Очерчен круг вопросов, требующих усовершенствования для

целей инновационного развития промышленных предприятий в эмерджентных условиях на глобальном уровне. Оценены финансово-экономические показатели иностранных промышленных предприятий и установлено ключевую особенность их роста. Проанализированы финансово-экономические показатели национальных промышленных предприятий и выявлены ключевые проблемы в их деятельности.

Ключевые слова: эмерджентность, экономическая система, промышленное предприятие, финансово-экономические показатели, инновационное развитие.

Метою статті є обґрунтування теоретико-методичних засад механізму забезпечення інноваційного розвитку промислових підприємств в емерджентній економіці.

Постановка проблеми. Останні роки концепція інноваційного розвитку промислових підприємств у контексті забезпечення економічної стабільності та сталого розвитку України набуває особливо важливого значення для розвитку промисловості, оскільки саме в рамках реалізації цієї концепції вбачаються ключові основи, перспективи та можливості досягнення високого рівня вітчизняної конкурентоспроможності для формування економіки інноваційного типу в умовах емерджентності при входженні у глобальну економічну систему. Процеси формування системи інноваційного розвитку промислових підприємств в емерджентній економіці характеризуються нестабільністю, невизначеністю умов зовнішнього середовища, низьким рівнем технологічної оснащеності внутрішнього середовища та обмеженими ресурсами в цілому. Водночас стратегічні перспективи та практико-орієнтовані пропозиції, що задекларовані урядом та представлені у науковій літературі, можуть бути основою для інноваційного розвитку, проте потребують практичного випробовування та діагностики впливу факторів на підвищення конкурентоспроможності промислових підприємств на глобальному рівні. Тому розробка теоретико-методичних основ, практико-орієнтованих аспектів запровадження низки інструментів управління для формування системи інноваційного розвитку промислових підприємств в емерджентних умовах для цілей глобалізації є актуальною.

Опираючись на наведений теоретико-методичний базис інноваційного розвитку промислових підприємств, у статті наведено джерела забезпечення та впроваджені інноваційні технології, які направлені на активізацію позитивних емерджентних властивостей, які сприяють стратегічній міцності структури. Інформаційною базою дослідження слугують наукові праці вітчизняних та іноземних авторів у сфері інноваційного розвитку, матеріали анотованих звітів Глобальної медіаорганізації Fortune, офіційні статистичні дані Державної служби статистики України. При написанні статті використані наукові методи систематизації та класифікації, метод теоретичного узагальнення, аналіз та синтез, статистичний й аналітичний методи, планування та фінансового аналізу, графічний метод дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У процесі написання цього наукового дослідження нами були використані такі методи дослідження, як: узагальнення, статистичний й аналітичний методи, планування та фінансового аналізу. Дослідженням принципів та закономірностей розвитку промислових підприємств в емерджентній економіці, інноваційного потенціалу підприємства займалися українські науковці: М. П. Войнаренко, І. Ю. Єпіфанова, В. В. Джеджула, Л. В. Кравченко. Моделювання функціональної залежності емерджентних якостей економічних систем охарактеризовано

у працях Л. Л. Лазебник, Б. М. Одягайло у своїх працях аналізувала міжнародну маркетингову стратегію для українського підприємства в умовах обмеженого попиту.

Питання системоутворюючих процесів та методичного інструментарію потребують вдосконалення для цілей інноваційного розвитку промислових підприємств в емерджентних умовах на глобальному рівні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перед українськими підприємствами досить гостро стоїть питання пошуку нових ідей та дієвих методів управління та залучення інвестицій або диверсифікація фінансових ризиків [1, с. 52]. Зазвичай розвиток промислових підприємств в емерджентній економіці відбувається відповідно до основних економічних законів, дія яких виявляється у всіх сферах суспільного відтворення.

Основними компонентами становлення емерджентної економіки є формування в країні блоків, що змінюються під впливом інформаційних технологій для забезпечення фінансової, соціальної та інноваційної надійності [2, с. 247].

Принципи та закономірності діяльності промислових підприємств в Україні можуть мати прояви емерджентного розвитку, оскільки проявляється інноваційна функція економічної безпеки, що відзначається стрибкоподібним системним перетворенням, і трансформація підсистем підприємства без установа стратегічних цілей.

Система розвитку вітчизняного та іноземного промислового підприємства має бути побудована на основі дотримання принципів системності, своєчасності, безперервності, плановості, законності, цілеспрямованості, економічної доцільності, диверсифікації та контролю [3, с. 2–3].

У сучасних ринкових умовах забезпечення інноваційної орієнтації промислових підприємств підвищить споживання продукції, що випускається підприємством, і допоможе збалансованості та ефективності функціонування на ринку в цілому. При такому підході інновації можна вважати запорукою сталого економічного розвитку.

Для прикладу пропонуємо навести ряд відомих промислових підприємств, які в своїй діяльності користуються інноваційними технологіями та входять до глобального рейтингу найбільших компаній світу Fortune Global-500 (табл. 1). Сьогодні світ стоїть на порозі шостого технологічного управління, характерною особливістю якого стануть такі технології: біо- і нанотехнології, гена інженерія, мембранні і квантові технології, фотоніка, мікромеханіка, термоядерна енергетика.

Синтез досягнень у вищевказаних сферах призведе до створення таких розробок: квантового комп'ютера, штучного інтелекту що, в кінцевому рахунку, змінить усю систему управління (державою, суспільством, економікою) регіону і породить новий світогосподарський уклад, заснований на нових соціальних принципах управління суспільством.

Як ми можемо побачити, використання інновацій у промисловій галузі дозволяє підприємствам не тільки отримувати надприбуток від своєї діяльності, але й підтримувати економіку країни, в якій розміщені їхні активи.

Сенс державної інноваційної політики в тому, щоб, зберігши в максимальному ступені накопичений науково-технічний потенціал і розвинувши необхідну інфраструктуру, розробити механізми, що стимулюють не тільки розвиток інноваційних процесів, а й освоєння їх результатів.

Таблиця 1

**Фінансові результати діяльності зарубіжних промислових підприємств за 2020 рік,
згідно з рейтингом Fortune Global-500**

Компанія	Виручка за 2020 рік, млрд дол.	Галузь
Sinopec Group	\$414,649	виробництво нафти та газу
Royal Dutch Shell	\$396,556	виробництво нафти та газу
China National Petroleum	\$392,976	виробництво нафти та газу
State Grid	\$387,056	виробництво електроенергії
Saudi Aramco	\$355,905	виробництво нафти та газу
BP	\$303,738	виробництво нафти та газу
Exxon Mobil	\$290,212	виробництво нафти та газу
Volkswagen	\$278,341	виробництво автомобілів
Toyota Motor	\$272,612	виробництво автомобілів

Джерело: [4].

Стримуючі фактори інноваційного розвитку промислових підприємств України численні. До них можна віднести: слабе управління НТП, відсутність тісної взаємодії держави і приватного бізнесу; різке зниження витрат на науку; дефіцит і непрофесіоналізм кадрів; відсутність або недостатність маркетингової діяльності підприємств; низький рівень платоспроможного попиту на інноваційну продукцію; скорочення фінансування заходів з освоєння науково-технічних досягнень у виробництві та відповідних інноваційних програм; нерозробленість механізмів, що стимулюють розвиток інноваційного процесу в промисловості, та інші причини.

Разом з тим ресурсовиробляючі галузі промисловості в багатьох випадках продовжують випускати морально застарілі засоби виробництва, які передбачають, у свою чергу, використання спрощених технологій у промисловості. Це призводить до значного зниження продуктивності праці порівняно з кращими світовими аналогами.

Промисловість становить основу української економіки і його частка у ВВП нашої країни є порівняно великою (рис. 1).

Як ми бачимо, частка промисловості з кожним роком зменшується з 27,7 % у 2017 році до 26,3 % у 2019 році. Ось чому вкрай необхідно розробити ефективну систему розвитку інновацій у промисловому секторі, які допоможуть українським промисловим підприємствам нарощувати свої обсяги та збільшувати ефективність.

Слід зазначити, що рівень розвитку матеріально-технічної бази українських підприємств залишається на низькому рівні: більша частина виробничих засобів зношена морально і фізично. Детальніше аналіз стану основних засобів підприємств України наведено в таблиці 2.

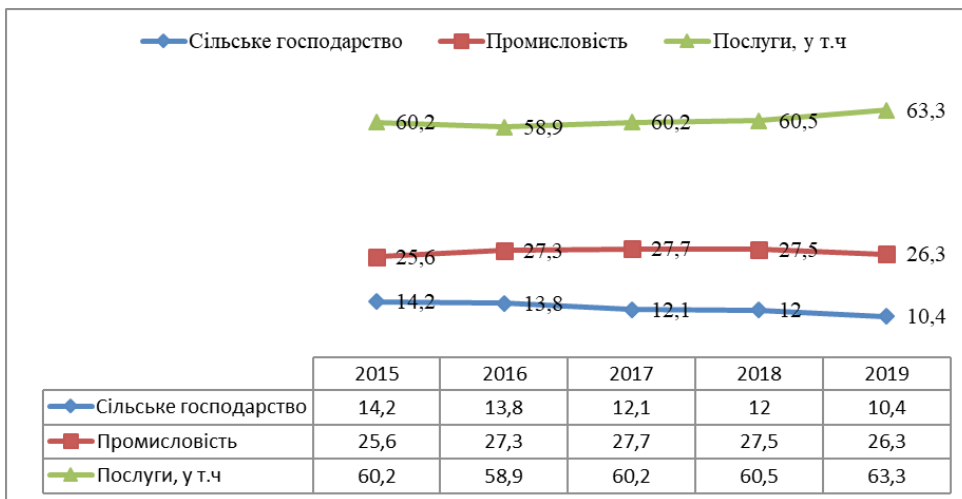

Рис. 1. Частка промисловості у структурі ВВП України за 2015–2019 рр, %

Джерело: [3].

Отже, можна констатувати, що хоча за даними статистики показник зношеності основних засобів в Україні знизився у 2019 р. до 58,1 % порівняно із 83,5 % у 2017 р., але ці зміни відбулися не за рахунок оновлення основних засобів в Україні, а радше за рахунок зміни в методології підрахунку цього показника [6]. Так, наприклад, основні засоби провідних підприємств України, наприклад «Азовсталь», НАК «Нафтогаз», «Укртрансгаз», зношені більш ніж на 50 % [7, с. 8]. Повністю застаріле обладнання та відсутність застосування провідних технологій на виробництві не дозволяє досягнути вітчизняним виробникам конкурентного рівня якості продукції.

Таблиця 2

Вартість основних засобів промислових підприємств України за період 2014–2019 років, млрд грн

Показник	Роки						Абсолютне відхилення, ±		Відносне відхилення, %	
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2019 / 2014	2019 / 2018	2019 / 2014	2019 / 2018
Первісна вартість	7 396,9	9 148,0	10 401,3	13 752,1	7 641,3	8 177,4	780,5	536,0	110,5	107,0
Залишкова вартість	1 780,1	2 135,9	2 356,9	2 274,9	3 047,8	3 428,9	1 648,8	381,1	192,6	112,5
Ступінь зносу, %	75,9	76,7	77,3	83,5	60,1	58,1	-17,9	-2,0	76,5	96,7

Джерело: [8].

Не менш важливою проблемою функціонування інновацій у промислових підприємствах є порівняно низький рівень їх фінансування зі сторони нашої держави. Пропонуємо проаналізувати джерела фінансування інновацій українських промислових підприємств (рис. 2).

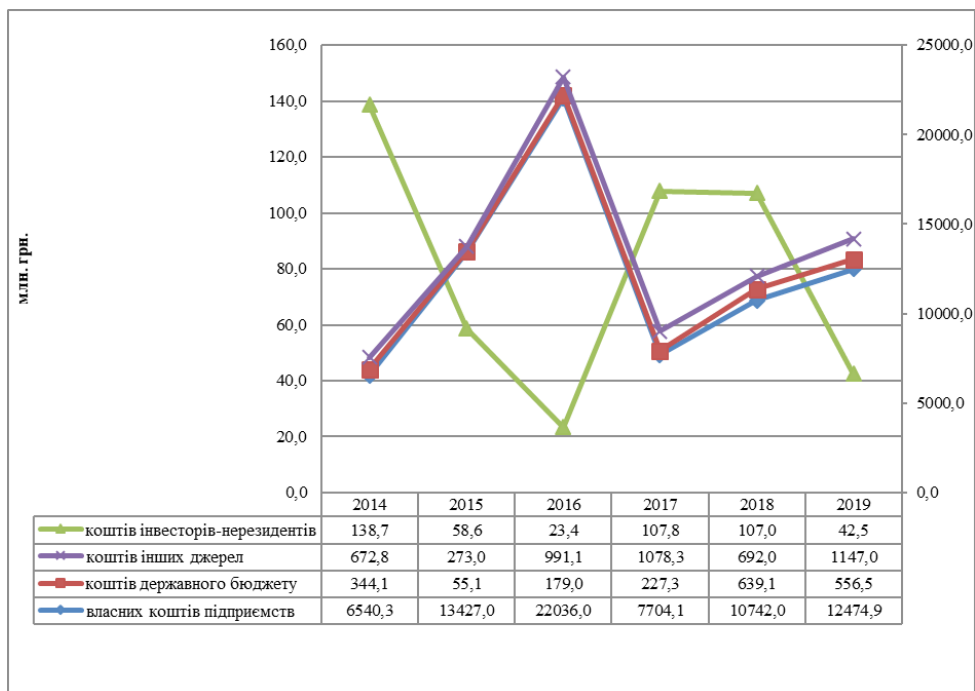

Рис. 2. Джерела фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств України за період 2014–2019 рр, млн грн

Джерело: [9].

Як ми бачимо з рисунка 2, основним джерелом фінансування інноваційного розвитку українських промислових підприємств протягом 2014–2019. рр є власні кошти, частка яких становила від 70 до 94 % протягом досліджуваного періоду. Державна підтримка інноваційного розвитку була зовсім мізерною та свідчить про недосконалість державного механізму інвестування інновацій.

Основним показником ефективної фінансово-економічної діяльності є чистий прибуток підприємства, на основі аналізу якого можна визначити ефективність підприємства. Для прикладу пропонуємо проаналізувати чисті прибутки відомих українських промислових компаній та іноземних, проаналізувати їх результати (табл. 3).

З огляду на ключові фінансові результати відомих промислових підприємств, ми бачимо, що в більшості з них чисті доходи тримаються на рівні мільйонів гривень і в 2019 році відбувся спад рівня доходів таких підприємств, як Дніпроазот та Антонов на 48,7 % та 1,06 % відповідно у зв'язку зі скороченням рівня експорту своєї продукції.

Таблиця 3

Динаміка виручки від реалізації та чистого прибутку українських промислових підприємств за 2017–2019 рр, млн грн

Компанія	ДТЕК		НАФТОГАЗ		ПРОГРЕС		АНТОНОВ		ДНІПРОАЗОТ	
	Виручка від реалізації	Чистий прибуток	Виручка від реалізації	Чистий прибуток	Виручка від реалізації	Чистий прибуток	Виручка від реалізації	Чистий прибуток	Виручка від реалізації	Чистий прибуток
2017	134 637	4 628	227 500	39 400	96 710	22 803	6 062	330	7 303 169	533 185
2018	157 619	12 373	289 600	11 600	461 635	84 034	8 962	1 584	3 932 505	-767 910
2019	143 659	10 083	251 600	63 300	1 308 629	105 574	5 998	448	6 999 686	273 532
Темп зміни, %	6,70	117,87	10,59	60,66	1 253,15	362,98	-1,06	35,76	4,16	-48,70

Джерело: [10, 11, 12, 13, 14].

Шалене зростання доходу ми бачимо у Прогресі, він у 2019 році зріс на 362,98 % порівняно з 2014, на нашу думку, таке зростання відбулося у зв'язку із запровадженням сучасного виробництва, яке дозволило підприємству скоротити витрати на виготовлення своєї продукції.

Наступним пропонуємо дослідити динаміку показників іноземних підприємств за останні кілька років (рис. 3). Як бачимо, з аналізу основних фінансових показників таких зарубіжних промислових компаній, як British Petroleum та Volkswagen видно, що в період із 2018 по 2020 відбувається плавне зростання чистого прибутку British Petroleum. Таке зростання свідчить про рівномірний розвиток підприємства та наявність сприятливих умов для цього, в основному таких як стабільна політична та фінансова системи та наявність інноваційних технологій, які збільшують обсяги виробництва.

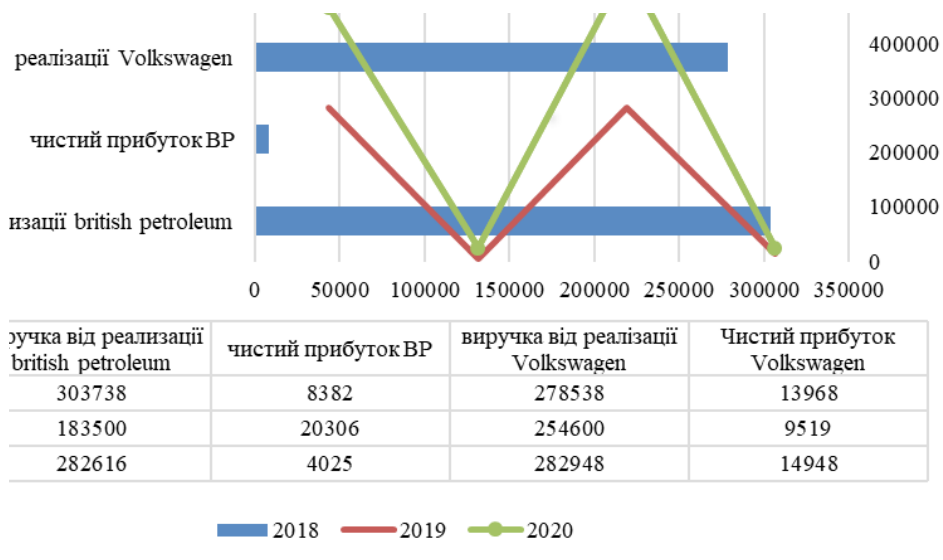

Рис. 3. Динаміка виручки від реалізації та чистого прибутку іноземних промислових підприємств за 2018–2020 рр., млн дол. США

Джерело: [15, 16].

Українським промисловим підприємствам вкрай необхідно розвивати та впроваджувати інноваційні технології у своє виробництво, які мінімізують часові втрати та максимізують загальну продуктивність. Детальніше розглянемо основні інструменти інноваційного розвитку, які використовують українські промислові компанії для успішного функціонування на українському та міжнародному ринках (табл. 4).

Таблиця 4

Використання інноваційних технологій українськими промисловими підприємствами

Компанія	Галузь	Використання діджитал маркетингу
Нафтогаз	Видобуток газу та електроенергії	Компанія на прикладі своїх іноземних партнерів запровадила систему управління SAP S/4HANA, яка в підсумку має зекономити час і кошти Нафтогазу
IDS Borjomi Ukraine	Безалкогольні напої	Створила додаток mywatershop, за допомогою якого швидкого і зручно замовити питну воду, та додаток Waterbalance, який допомагає людям стежити за водним балансом організму відповідно до своїх параметрів
ДТЕК	Енергетика	Створила програму MODUS, одним із головних результатів якої є побудова підземної інфраструктури зв'язку (Wi-Fi) на глибині 500 м у шахті. Це єдиний проєкт в Україні та один із найперших у Європі
Дніпроазот	Хімічна	Виробництво відновника оксиду азоту для автомобільних дизельних двигунів на основі карбаміду
Антонов	Літакобудування	Розроблений БАК (безпілотний авіаційний комплекс), розробки таких проєктів, як «Горлиця», «Стратегічний БАК», «Мішеневий комплекс», а також різні спеціалізовані модифікації літаків

Джерело: розроблено автором.

Українські підприємства поступово впроваджують інноваційні технології в свою діяльність та переходять на більш технологічний процес виробництва, проте, враховуючи мінливість української економіки, нестабільність фінансового ринку та відсутність підтримки зі сторони держави, кардинальних змін у найближчому майбутньому не очікується.

Досягнення багатofункціональної конкурентоспроможності вітчизняних промислових компаній з соціальної, економічної, екологічної, інноваційної, інформаційної та інших складових має бути стратегічною метою науковообґрунтованої промислової політики. Держава, ґрунтуючись на рекомендаціях науки, покликає своєчасно посилати промислового бізнесу ясні і чіткі сигнали про перспективні найважливіші напрями виробничої діяльності, орієнтувати і спрямовувати його ділову активність у потрібне для суспільства русло, вказувати шляхи подолання відставання наших промислових підприємств від рівня їх зарубіжних конкурентів.

Основні напрями інноваційної політики для промислових підприємств повинні включати такі пункти: забезпечення правового регулювання інноваційного розвитку та захисту інтересів його учасників; здійснення прямої і непрямой підтримки промисловості в створенні і освоєнні інновацій; визначення і реалізацію пріоритетного розвитку

галузі промисловості; розвиток ефективних форм партнерства і кооперації, формування відповідних організаційно-економічних структур у галузі промисловості; підготовку кадрів у сфері інноваційної діяльності для галузі промисловості; пріоритетний розвиток матеріально-технічної бази галузі промисловості; розвиток міжнародного співробітництва в галузі інновацій.

Реалізація зазначених напрямів інноваційної політики в галузі промисловості передбачає, на наш погляд, вирішення таких завдань.

По-перше, необхідний системний підхід до управління інноваційним розвитком підприємств галузі промисловості, що спирається на ряд специфічних принципів, дозволяє визначити раціональні значення виробничих характеристик і фінансово-економічних показників для ефективного функціонування промислових підприємств.

По-друге, необхідно розробляти новий підхід до своєчасного визначення та оцінки кризового стану галузі промисловості, який дозволяє прогнозувати викликані кризою структурні зрушення аналізованої економічної системи, а також проблеми та ризики, пов'язані з інноваційною діяльністю промислових підприємств, що сприяє мінімізації негативних наслідків для їх стійкого розвитку.

По-третє, для підвищення ефективності функціонування галузі промисловості слід використовувати методику вирішення завдань інноваційного розвитку, що дозволяє використовувати системний підхід при визначенні кризового стану промислового підприємства.

По-четверте, слід розробити модель для прогнозування інноваційної діяльності в галузі промисловості.

По-п'яте, отриманий у моделі коефіцієнт інноваційного розвитку дозволить враховувати позитивну, негативну і незмінну динаміку інноваційного процесу в галузі промисловості, а також граничні переходи при позитивній і негативній динаміці, дозволить здійснювати оцінку інноваційної діяльності промислових підприємств у реальних соціально-економічних умовах при розробці проектів модернізації, що дасть можливість оцінити ефективність управління інноваційним розвитком.

Незважаючи на всю недосконалість інноваційного розвитку України, в галузі промисловості нашої держави є значний науковий потенціал. Освоєння нововведень спостерігається в основному на видобувних та будівельних підприємствах, адже кожен другий долар в Україні припадає на експорт чорних металів та хімічної продукції.

Розвиток вітчизняних промислових підприємств характеризується безліччю проблем, найвагомішими з яких є відсутність державної підтримки, нестабільність економіки та невизначеність політики. На нашу думку, саме обмін досвідом із зарубіжними партнерами та використання сучасних технологій можуть стати для наших підприємств каталізатором розвитку. Адже в міру шаленого розвитку світу все більшої популяризації набувають інноваційні технології, які не тільки пришвидшують усі процеси на підприємстві, але й мінімізують витрати, впроваджуючи в кожен із процесів ефективне використання ресурсів.

Висновки. Емерджентною можна вважати таку економіку країни, яка характеризується нестабільною економічною та політичними системами, що ускладнює процес інвестування у розвиток бізнесу в цій країні, оскільки іноземні чи вітчизняні інвестори не можуть бути впевнені в окупності своїх інвестицій у певні об'єкти, оскільки все змінюється колосально швидко.

Щодо розвитку промислових підприємств саме в Україні, то можна стверджувати, що у нас є дві ключові проблеми – це відсутність державної підтримки та застаріла техніка, які в сукупності ускладнюють сам процес виробництва та перешкоджають введенню інновацій. У сучасних ринкових умовах забезпечення інноваційної орієнтації промислових підприємств підвищить споживання продукції, що випускається підприємством, і допоможе збалансованості та ефективності функціонування на ринку в цілому. При такому підході інновації можна вважати запорукою сталого економічного розвитку. На прикладі аналізу фінансових показників зарубіжних підприємств ми виявили, що ключовою особливістю їх зростання є інновації, які пришвидшують ефективність виробництва та мінімізують втрати. Доцільно для ряду промислових підприємств в країні було б запозичити досвід іноземних партнерів та почати застосовувати інноваційні технології, які зможуть, по-перше, зекономити час виготовлення, а по-друге, збільшити чисті доходи.

На основі дослідження інноваційних технологій вітчизняних підприємств ми визначили, що багато з них впроваджують інноваційні технології в свою діяльність та починають переходити на більш технологічний процес виробництва. Основною проблемою промислових підприємств в Україні є мінливість нашої економіки та відсутність підтримки зі сторони держави.

Промисловість в Україні становить приблизно 26 % від загальнодержавного ВВП і є ключовою галуззю нашої держави, адже кожен другий долар в Україні – це експорт чорних металів та хімічної продукції. Нашій державі потрібно переглянути свою інвестиційну політику і почати займатися підтримкою вітчизняних підприємств, прибутки від діяльності яких йтимуть саме до державного бюджету. На нашу думку, саме завдяки правильній державній політиці в галузі інновацій промисловість України може вийти на новий технологічний рівень і в майбутньому не тільки підняти імідж нашої країни, але й збагатити економіку. Саме інновації в українську промисловість допоможуть модернізувати галузь та збільшити фінансово-економічні показники діяльності усіх дотичних до галузі підприємств.

Перспективи подальших досліджень мають вектор пошуку ефективних механізмів активізації позитивних емерджентних властивостей для цілей інноваційного розвитку промислового підприємства, що сприятиме прискоренню реалізації інновацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гурочкіна В. В. Інноваційний потенціал підприємства: сутність та система захисту [Електронний ресурс] / В. В. Гурочкіна // Економіка: реалії часу. – 2015. – № 5(21). – С. 51–57. – Режим доступу: <https://economics.opu.ua/files/archive/2015/No5/51.pdf> (дата звернення: 16.10.2021).

2. Modeling of Functional Dependence Emergent Qualities of Economic Systems [Електронний ресурс] / L. Lazebnyk et al. Proceedings of the 6th International Conference on Strategies, Models and Technologies of Economic Systems Management (SMTESM 2019). (Khmelnitskyi, Ukraine, September, 2019). Atlantis Press. Volume 95. – URL: <https://www.atlantispress.com/proceedings/smtesm-19/125917656>. DOI: <https://cutt.ly/xT2lCe5> (дата звернення: 16.10.2021).

3. Гурочкіна В. В. Принципи та закономірності розвитку промислових підприємств в емерджентній економіці [Електронний ресурс] / В. В. Гурочкіна, Л. В. Кравченко //

Інфраструктура ринку. – 2020. – № 42. – С. 156–163. – Режим доступу: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/42_2020_ukr/29.pdf (дата звернення: 16.10.2021).

4. Global 500. Fortune. 2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://fortune.com/global500/> (дата звернення: 16.10.2021).

5. Manufacture, value added (% of GDP). 2019. вебсайт – Режим доступу: <https://data.worldbank.org/indicator/NV.AGR.TOTL.ZS> (дата звернення: 17.10.2021).

6. Одягайло Б. М. Міжнародна маркетингова стратегія для українського підприємства в умовах обмеженого попиту / Б. М. Одягайло // Вісник Криворізького економічного інституту КНЕУ. – 2009. – № 3 (19). – С. 7–13.

7. Рудніченко Є. М. Опортуністична поведінка суб'єктів реалізації фіскальної функції держави в контексті економічної безпеки: погляд з позиції агентської теорії / Є. М. Рудніченко // Бізнес Інформ. – 2013. – № 6. – С. 18–23.

8. Офіційний вебсайт Державної служби статистики України, 2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 17.10.2021).

9. Джерела фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств, 2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/ni/dj_fin_igpp/dj_fin_idpp_u.htm (дата звернення: 17.10.2021).

10. Аналіз фінансових результатів ДТЕК, 2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dtek.com/content/files/analiz-finansovikh-rezultativ.pdf> (дата звернення: 17.10.2021).

11. Аналіз фінансових результатів Нафтогаз, 2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cutt.ly/ST2IIg2> (дата звернення: 17.10.2021).

12. Аналіз фінансових результатів Прогрес, 2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://progress.gov.ua/zvithnist/> (дата звернення: 17.10.2021).

13. Аналіз фінансових результатів АНТОНОВ, 2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.antonov.com/file/s2A6pZoXmOqqk?inline=1> (дата звернення: 17.10.2021).

14. Аналіз фінансових результатів Дніпроазот, 2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.azot.com.ua/files/filemanager/files/Corporate/05761620_2019.p (дата звернення: 17.10.2021).

15. BP Revenue 2006–2021. 2021 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.macrotrends.net/stocks/charts/BP/bp/revenue> (дата звернення: 17.10.2021).

16. Volkswagen AG Revenue 2006–2021. 2021 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cutt.ly/qT2IFpU> (дата звернення: 17.10.2021).

17. Хачатрян В. В. Світові тренди просторового науково-технічного розвитку бізнес-процесів [Електронний ресурс] / В. В. Хачатрян, О. М. Ткачук, О. М. Менчинська // Економічний вісник. Серія «Фінанси, облік, оподаткування». – 2020. – № 6. – С. 145–157. – Режим доступу: <https://doi.org/10.33244/2617-5932.6.2020.145-157> (дата звернення: 17.10.2021).

18. Лазебник Л. Л. Інноваційні кластери як об'єкт державної структурної політики України [Електронний ресурс] / Л. Л. Лазебник, О. М. Соколова // Економічний вісник. Серія «Фінанси, облік, оподаткування». – 2021. – № 7. – С. 74–85. – Режим доступу: <http://ojs.nusta.edu.ua/index.php/ojs1/article/view/601/793> (дата звернення: 17.10.2021).

REFERENCES

1. Hurochkina, V. V. (2015). Innovacijnyj potencial pidpryjemstva: sutnistj tasystema zakhystu [Innovative potential of the enterprise: essence and protection system]. *Economy: the realities of time*, (5(21)), 51–57. URL: <https://economics.opu.ua/files/archive/2015/No5/51.pdf>
2. Lazebnyk, L. et al. (2019). Modeljuvannja funkcionalnoji zalezhnosti emerdzhentnykh jakostej ekonomichnoji systemy [Modeling of Functional Dependence Emergent Qualities of Economic Systems]. Atlantis Press, (95). URL: <https://www.atlantispress.com/proceedings/smesm-19/125917656> DOI: <https://cutt.ly/xT2lCe5>
3. Gurochkina, V. V., Kravchenko, L. V. (2020). Pryncypy ta zakonomirnosti rozvytku promyslovykh pidpryjemstv v emerdzhentnij ekonomici [Principles and patterns of development of industrial enterprises in the emergent economy]. *Market infrastructure*, (42), 156–163.
4. Global 500 (2020). [Global 500] Fortune. URL: <https://fortune.com/global500/>
5. Vyrobnycstvo, dodana vartistj (% VVP) (2019). [Manufacture, value added (% of GDP)]. Retrieved from <https://data.worldbank.org/indicator/NV.AGR.TOTL.ZS>
6. Odyagailo, B. M. (2009). Mizhnarodna marketynghova strateghija dlja ukrajinsjkogho pidpryjemstva v umovakh obmezenogho popytu [International marketing strategy for Ukrainian enterprises in conditions of limited demand]. *Bulletin of the Kryvyi Rih Economic Institute of KNEU*, (3 (19)), 7–13.
7. Rudnichenko, E. M. (2013). Oportunistychna povedinka subjektiv realizaciji fiskalnoji funkciji derzhavy v konteksti ekonomichnoji bezpeky: pohljad z pozycji aghentsjkoji teoriji [Opportunistic behavior of the subjects of the fiscal function of the state in the context of economic security: a view from the standpoint of agency theory]. *Business Inform*, (6), 18–23.
8. Oficijnyj veb-sajt Derzhavnoji sluzhby statystyky Ukrainy (2019). [Official website of the State Statistics Service of Ukraine]. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
9. Dzherela finansuvannya innovacijnoji diyalnosti promyslovykh pidpryjemstv [Sources of financing of innovative activity of industrial enterprises]. (2019). URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/ni/dj_fin_igpp/dj_fin_idpp_u.htm
10. Analiz finansovyh rezultativ DTEK [Analysis of financial results of DTEK]. (2019). URL: <https://dtek.com/content/files/analiz-finansovikh-rezultativ.pdf>
11. Analiz finansovyh rezultativ Naftogaz [Analysis of financial results of Naftogaz]. (2019). URL: <https://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/9B0566E71C6B0F9CC2257/EDD006/E558B?OpenDocument&Expand=3&>
12. Analiz finansovy`x rezul`tativ Progres [Analysis of financial results of Progress]. (2019). URL: <http://progress.gov.ua/zvitnist/>
13. Analiz finansovyh rezultativ Antonov [Analysis of financial results of Antonov]. (2019). URL: <https://www.antonov.com/file/s2A6pZoXmOqqk?inline=1>
14. Analiz finansovyh rezultativ Dniproazot [Analysis of financial results of Dniproazot]. (2019). URL: http://www.azot.com.ua/files/filemanager/files/Corporate/05761620_2019.p
15. Dohid BP (2006-2021) [BP Revenue]. Retrieved from <https://www.macrotrends.net/stocks/charts/BP/bp/revenue>
16. Dohid Volkswagen AG [Volkswagen AG Revenue]. (2006-2021). URL: <https://www.macrotrends.net/stocks/charts/VWAGY/volkswagen-ag/revenue>
17. Khachatryan, V. V., Tkachuk, O. M., Menchinskaya, O. M. (2020). World trends in spatial scientific and technical development of business processes. *Ekonomichniy visnyk. Seria: finansy, oblik, opodatkuвання*, (6), 145–157. URL: <https://doi.org/10.33244/2617-5932.6.2020.145-157>

18. Lazebnyk, L. L., Sokolova, O. M. (2021). Innovatsiini klasteri yak ob'ekt derzhavnoi strukturalnoi polityky Ukrainy [Innovative Clusters as an Object of the State Structural Policy of Ukraine]. *Ekonomichnyi visnyk. Seriya: finansy, oblik, opodatkuвання*, (7), 74–85. URL: <http://ojs.nusta.edu.ua/index.php/ojs1/article/view/601/793>

Viktoriya V. Hurochkina, Doctor of Economy, Associate Professor, University of State Fiscal Service of Ukraine, Ukraine

S. Rieznik, Applicant for Ph.D., University of State Fiscal Service of Ukraine, Ukraine
Creation of Innovative Development System for Industrial Enterprises in the Emergent Economy

The conception of innovative development of industrial enterprises in the context of providing economic stability and sustainability of Ukraine is extremely important for industry development, because of its feature to increase the level of national competitiveness to create an innovative economy in terms of emergence. Processes of the innovative development system creation for industrial enterprises in the emergent economy have some main features. They are instability, the uncertainty of environmental conditions, the low level of technological equipment of the internal environment, and limited resources in general. At the same time, a strategy approved by the government can be the basis for innovative development, but it requires practical testing and analyze the impact of increasing industrial enterprises' competitiveness factors at the global level. The object of research is the system-forming processes and methodological tools of innovative development of industrial enterprises in the emergent economy. The subject of research is the theoretical and methodological foundations and practice-oriented aspects of the system of innovative development of industrial enterprises in the emergent economy. The purpose of research is to substantiate the theoretical and methodological principles and practical recommendations for the formation of a system of innovative development of industrial enterprises in the emergent economy. The financial and economic indicators of foreign industrial enterprises were estimated and it is revealed that the key feature of their growth are innovations that accelerate production efficiency and minimize losses. The financial and economic indicators of national industrial enterprises were analyzed and key problems in their activities are identified, namely the lack of state support and outdated equipment, which together complicate the production process and hinder the introduction of innovations. In today's market conditions, ensuring the innovative orientation of industrial enterprises will increase the consumption of products produced by enterprises and help the balance and efficiency of the market as a whole. With this approach, innovation can be considered as a guarantee of sustainable economic development.

Keywords: *emergence, economics system, industrial enterprise, financial and economic indicators, innovative development.*

Стаття надійшла до редколегії 28 жовтня 2021 року